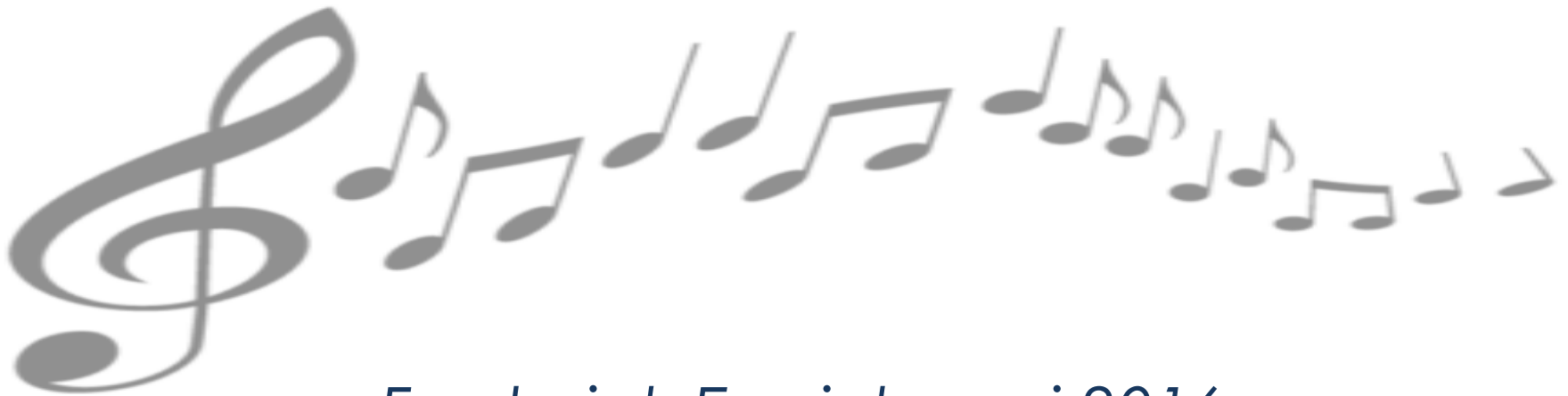

Muziek en Liederen rondom Heuvel

Muziek en zang zongen in zijn
ziel

Frederiek Eggink, mei 2016

Driekusman

1. Noe wol ik oe es dansen van de Driekusman,
De Driekusman, De Driekusman.

Noe wol ik oe es dansen van de Driekusman,
De Driekusman bo joa.

Va en Mo dee wilt mi'j sloan, 'k Mag neet meer
met Driekus goan,

Driekusman, Driekusman, draaj oe es umme en
kiek mi'j 's an

Met de handjes klap, klap, klap,
Met de vuutjes stap, stap, stap

Driekusman, Driekusman, draaj oe es umme en
kiek mi'j 's an

Driekusman

2. Noe wol ik wel es wetten wat Hendriekske zeg,
Hendriekske zeg, Hendriekske zeg

Noe wol ik wel es wetten wat Hendriekske zeg,
Hendriekske zeg bo joa

Va en Mo dee wilt mi'j sloan. 'k Mag neet meer
met Driekus goan,

Driekusman, Driekusman, draaj oe es umme en
kiek mi's an

Met de handjes klap, klap, klap,

Met de vuutjes stap, stap, stap

Driekusman, Driekusman, draaj oe es umme en
kiek mi'j 's an

Driekusman

3. Noe wol ik wel es wetten wat Hendriekske zeg,
Hendriekske zeg, Hendriekske zeg

Noe wol ik wel es wetten wat Hendriekske zeg,
Hendriekske zeg bo joa

Va en Mo dee bromt neet meer. Driekusman, zo
kom maor weer

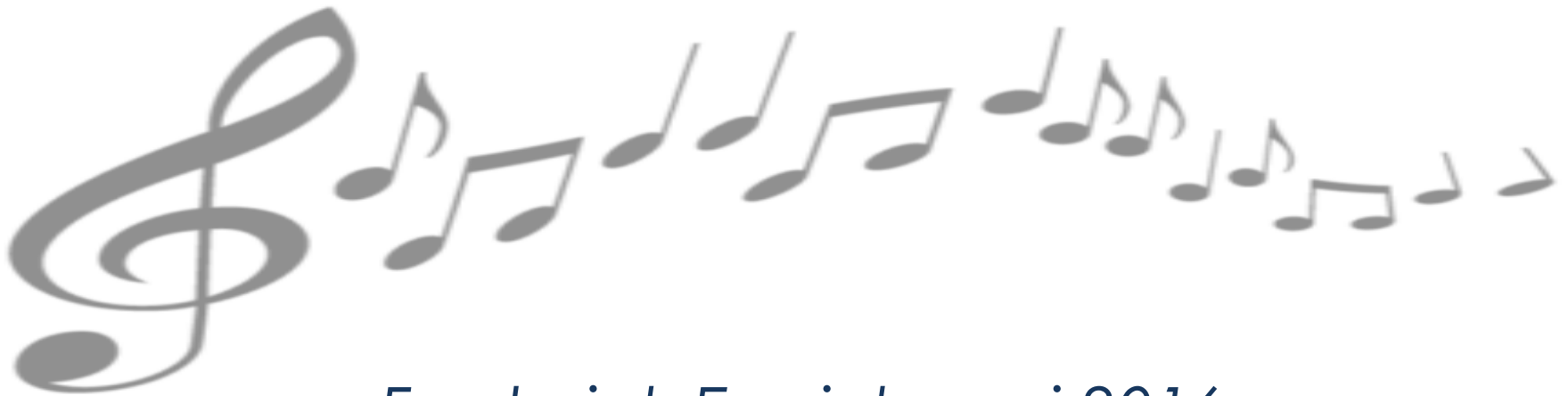
Driekusman, Driekusman, draaj oe es umme en
kiek mi'j 's an

Met de handjes klap, klap, klap,
Met de vuutjes stap, stap, stap

Driekusman, Driekusman, draaj oe es umme en
kiek mi'j 's an

Muziek en Liederen rondom Heuvel

Muziek en zang zongen in zijn
ziel

Frederiek Eggink, mei 2016

Muziek en liederen rondom Heuvel

1e deel:

Rol van muziek en zang,
accent ligt op Volkslied

2^e deel:

*Herkomst volksliederen uit Oud-
Achterhoeks Boerenleven*

Koor zingt een selectie

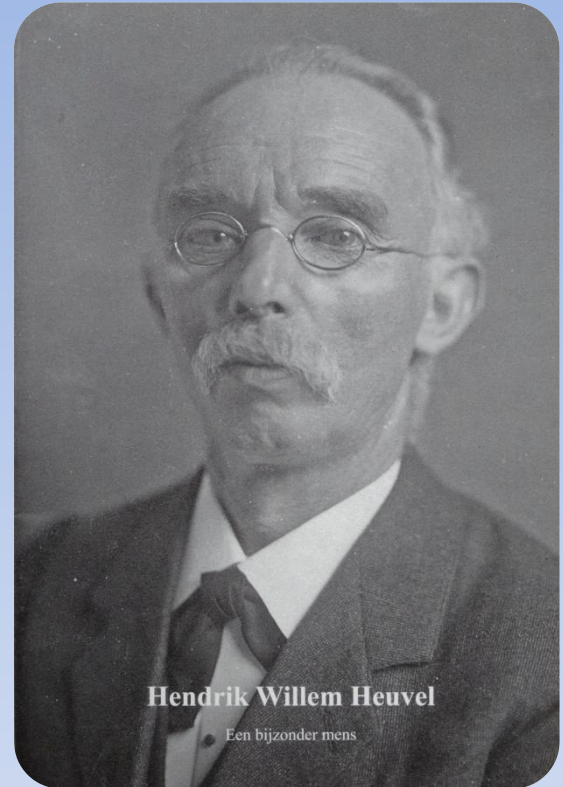
Eggink van 't Langenbaergh

Hendrik Jan Eggink 1923-2002

Driekusman

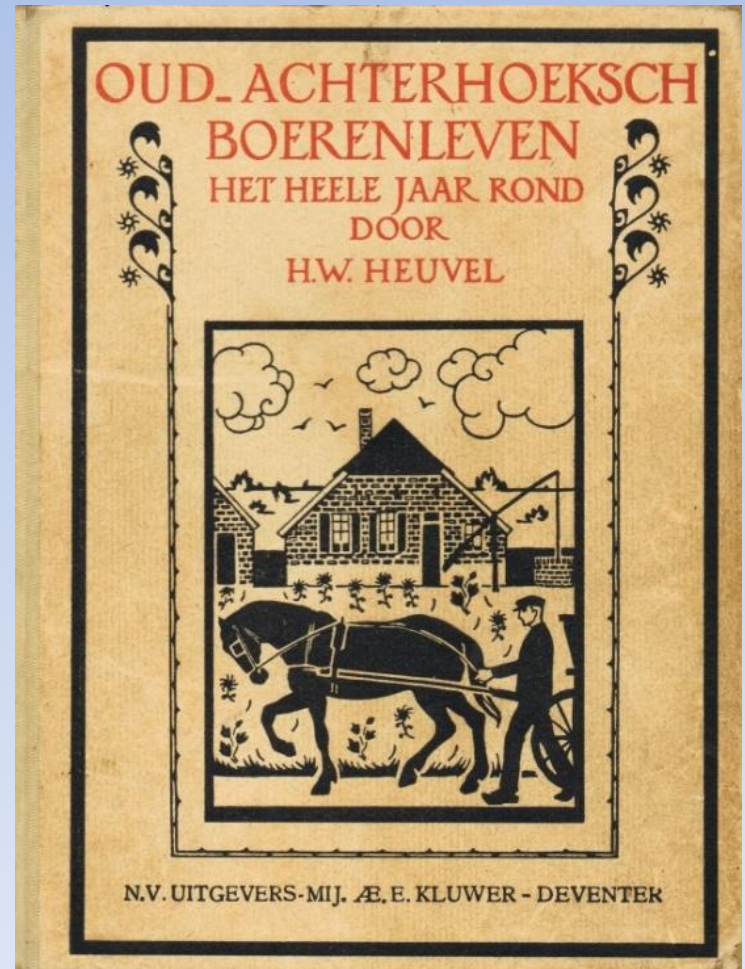
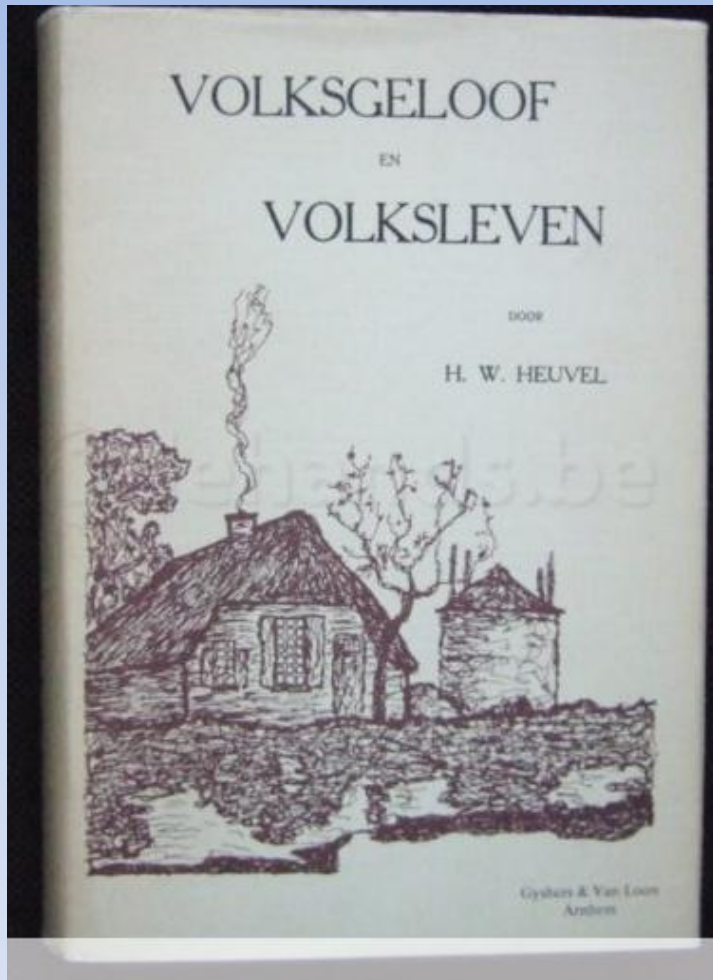

Heuvel en het Volkslied

Heuvel verzamelde liedjes en citeerde daaruit

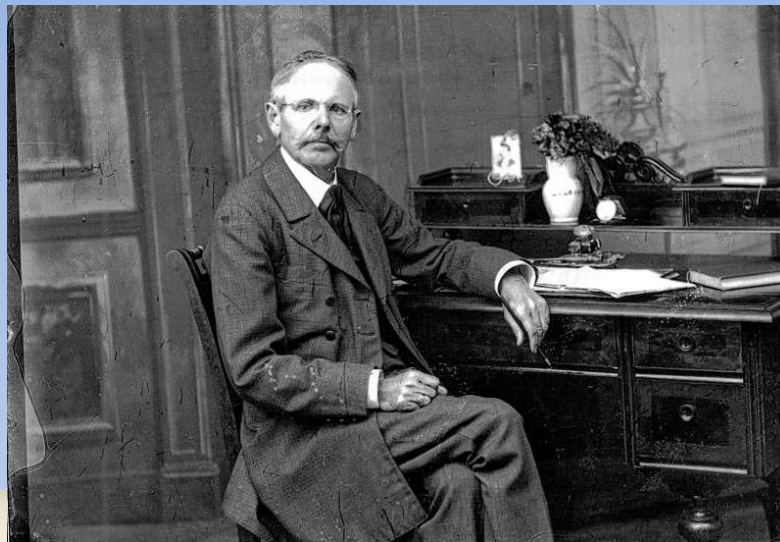
Liedjes en Poezie

Inspiratoren

Klaus Groth

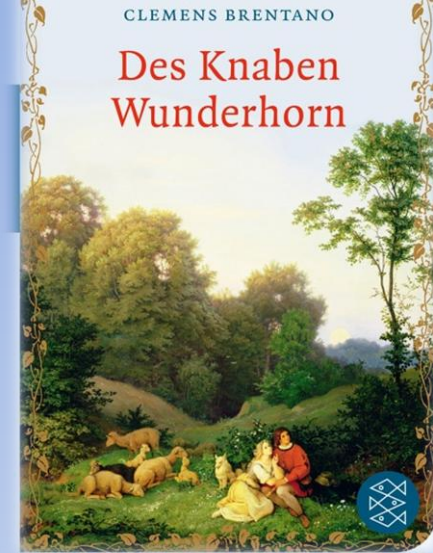
Peter Rosegger

Fritz Reuter

Het Volkslied

- Lied voor en door het volk;
- Auteur en componist vaak onbekend;
- Lied wordt mondeling overgedragen;
- Eenvoudige tekst en melodie;
- Iedereen kan meezingen;
- Bekende melodie; soms klassiek;

Volksliederen Heuvel opsporen:

- Heuvel's citaten onvolledig;
- Komen niet geheel overeen;
- Lieder met meerdere melodieën;
- Lieder 'op eene aangename wijze';
toen bekend, nu niet meer!
- Achterhoeks dialect moeilijk te vinden;

Over het Volkslied.

Mien vader zae 'ns legen mij:

Ik weet 'n knappe daerne veur di'j,

Maar doe mos der wied naar loopen.

Woo begint een heel eenvoudig liedje met een heel simpel wijstje, dat ik reeds als kind
wo graag hoorde. 't Is een schildering in de Achterhoeksche sprake van een Boerenrijag.

De vader, die zijn zoon het knappe meisje aanspreekt, weet zeker, dat de vrede lui van de
maagd er warmpjes in zitten. De jonkman heeft eerst nog bedenkingen:

Och vader, ik bin nog veuls te bang,

Ik weet nog van geen vrouwlum van

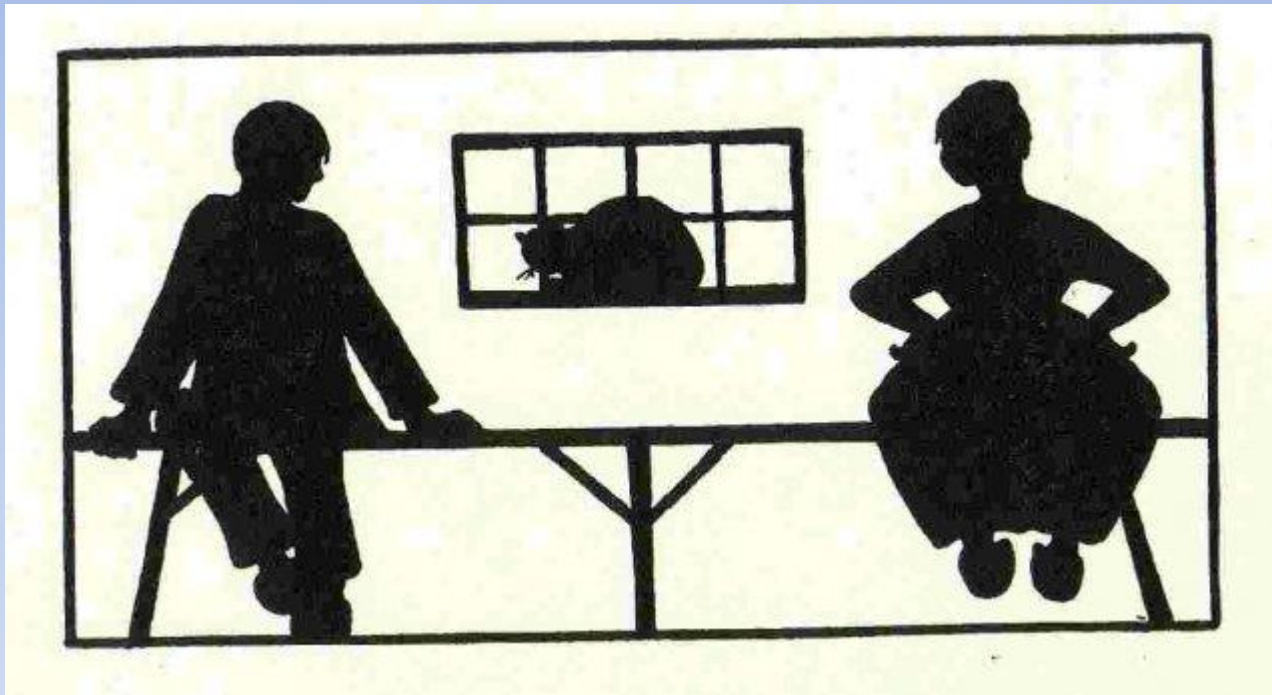
En ik durf ze neet an te raken.

Maar by slotte trekt hij de stoude schoenen aan en gaat naar de verre hofstede:

't Was op 'nen Zöndagaovend laat

Stak ik mien piepke af in de rok

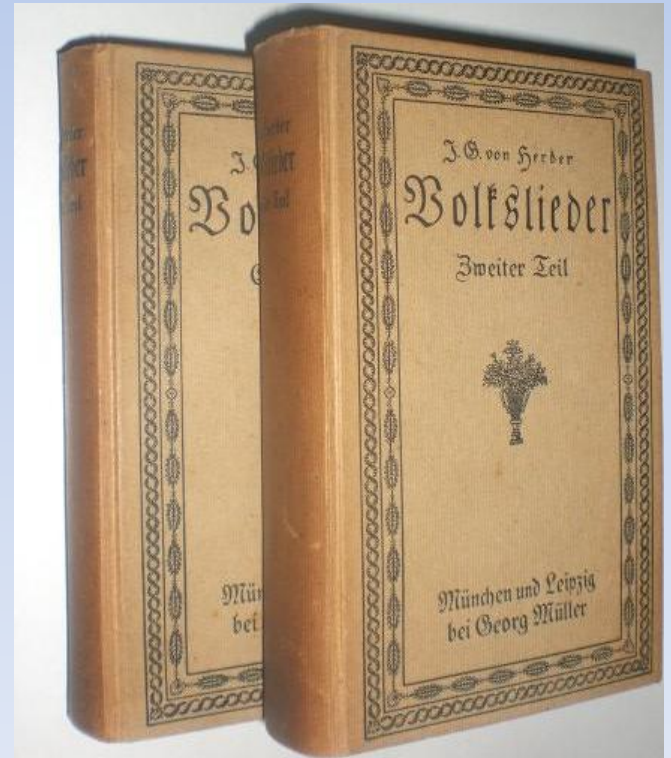
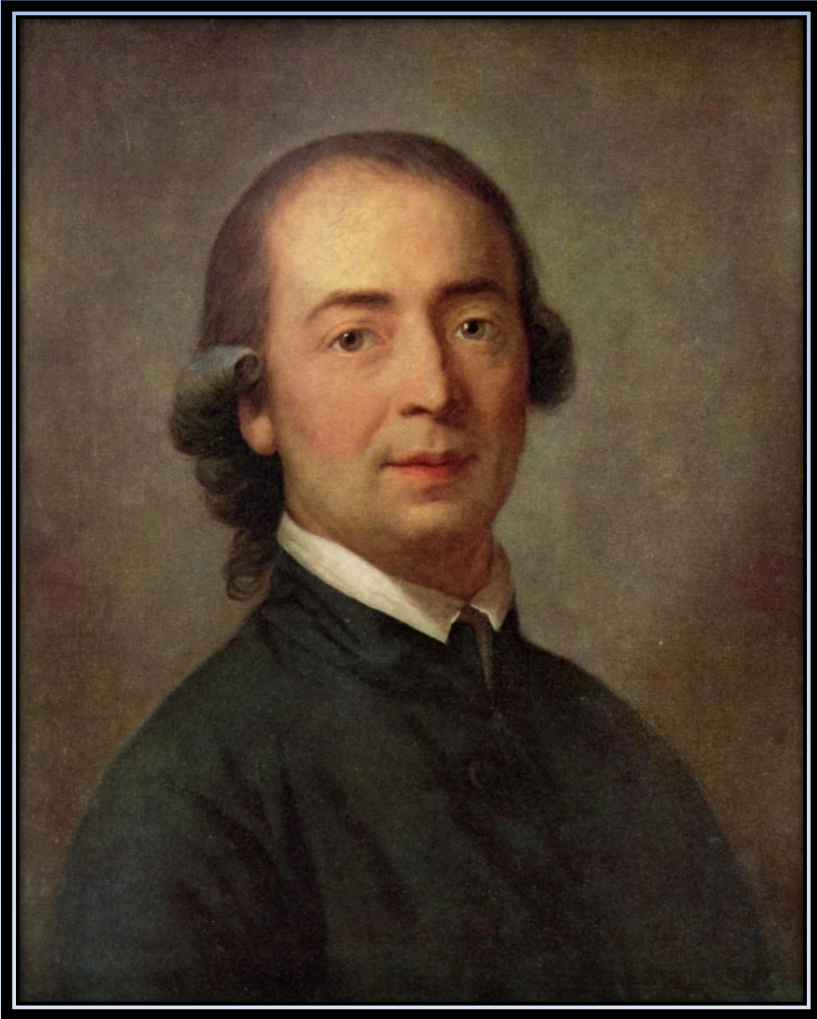
En ging 'ns mit ma(e) cheeren.

Mien vader zae 'ns tegen mi'j

Achterhoekse Boerenrijage

Verzamelde volksliederen door Herder (1775)

Jaap Kunst 1891-1960

Eerste systematische verzamelaar van
Volksliederen in Nederland

Inspireerde Heuvel 1917/1918

Heuvel muzikaal?

Voorlezer en voorzanger in de kerk

Meester Wesseldijk 1844-1908

Muzikaal. Leidde zelf koor en
schreef het Tongerense Volkslied

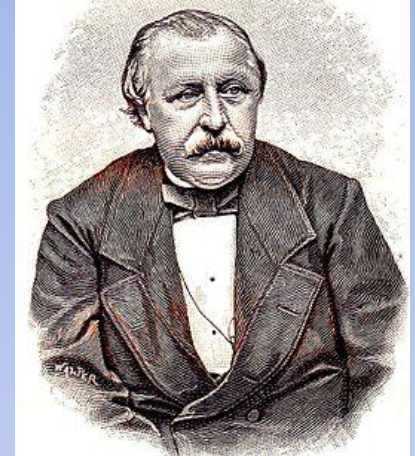
Wognum's Zangkoor en Willem Saal

Zang als schoolvak

Zang als schoolvak na 1857:

- Zangbundels voor kinderen
- Diverse Zangmethodes
- Noten leren zingen
- Eenstemmige tot driestemmige liederen

J. Worp

- Middelen tot volksbeschaving: gevoel voor het schone; opgewekt gemoed;

Zang bij Meester Heuvel?

*Hoofdmeester Heuvel met zijn leerlingen te Gelselaar
(Bron: collectie J. Onstenk)*

DE
ZANGVOGELTJES.

—
ACHT-EN-TWINTIG
DRIESTEMMIGE LIEDEREN

VOOR DE JEUGD,

VAN

FRANZ ABT en anderen.

Vrij gevolgd naar het Hoogduitsch, door

J. P. BEGEER.

4^e Stukje.

—
TIENDE DRUK.

ROTTERDAM,
WENK & BIRKHOFF.

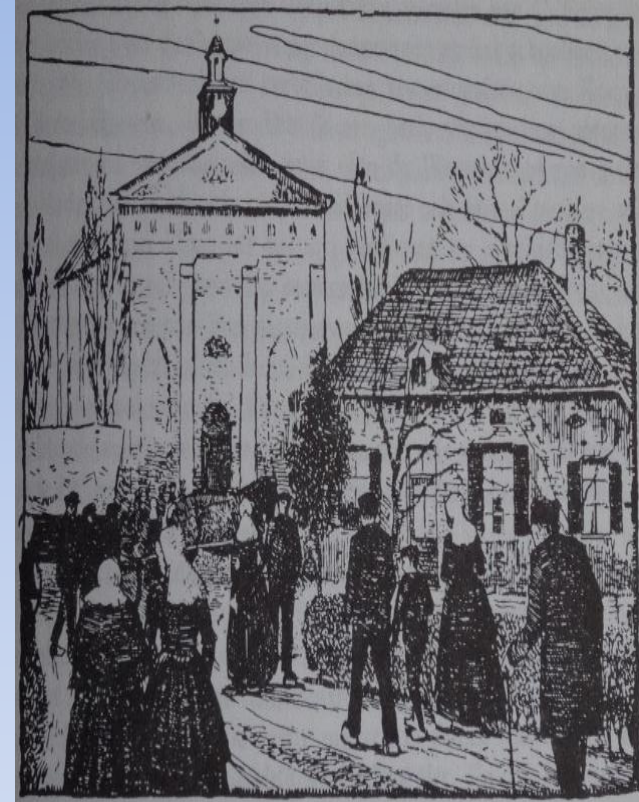
1896.

Prijs 20 cents.

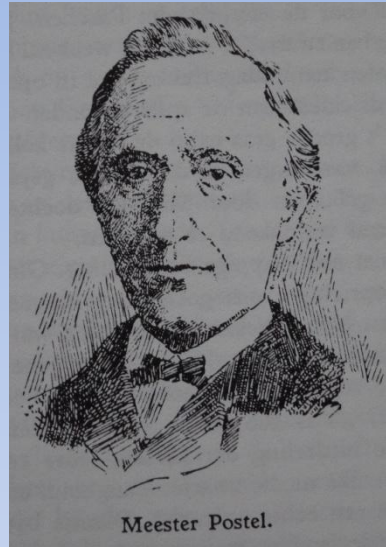
Bij 25 Ex. à 17½ Cts., bij 50 Ex. à 15 Cts.

Zang in de kerk

- Psalmen
- (Evangelische) gezangen
- Opwekkingslied (Reveil)
- Geestelijke lied (thuis)
- Gospels

Muziek als inspiratiebron

Gelezen boeken en artikelen 1883-1909

- Gabriel Fauré
- Beethovens laatste levensjaren
- Wagner, Wagners 1e Vrouw
- Roemeense, Hongaarse en Noorse volksliederen
- Nederlandse zangbundels

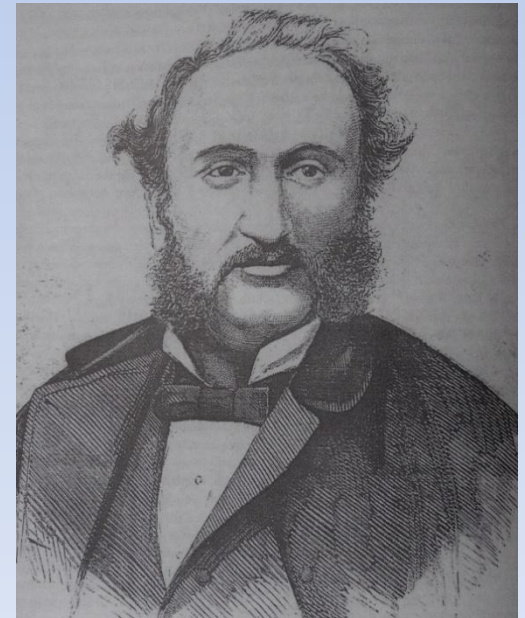
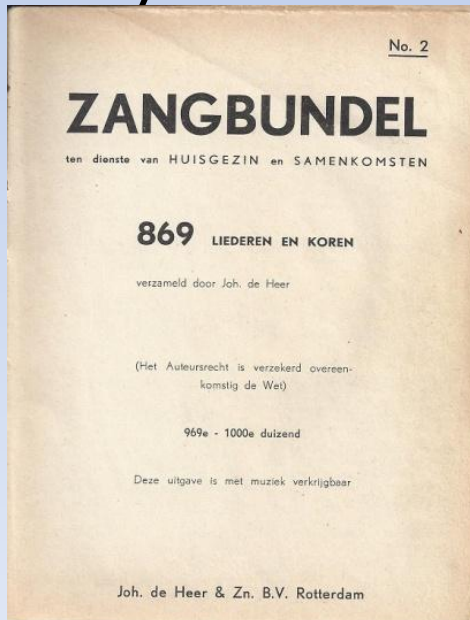
Boeken in de boekenkast 1926

- J. van Vloten: Baker en Kinderrijmen (1872)
- Daniel de Lange e.a. Nederlandsch Volksliederboek (1896)
- Kun je zingen, zing dan mee (1906)

Vittrekseis: 1906-1926

- Opwekkingsliederen (Sankey)
- Zangbundel t.d.v. Huisgezin en Samenkomsten Johannes de Heer (1905)
- Haydn's Schoepfung

Losse liedjes in Archief

- Liedje van Sarah Bernardt
- Volksliedje 'de Toeback' (tabak), melodie uit 1540
- Liedje over de Boerenoorlog in Transvaal ca 1900
- 'Een reisje langs de Rijn, Rijn' met nieuwe coupletten
- 'Er waren eens zes matrozen'

Volksmuziek en Liedblaadjes

Zingen in het dialect

- Dialectliedjes ca 10%
- T.b.v. bepaalde gelegenheid: drink- spot- en dansliedjes, bruiloften e.d
- Soms kinderversjes
- Moeilijk terug te vinden
- Platduuts voor Nedersaksisch belangrijk!
- Melodie lang niet altijd bekend

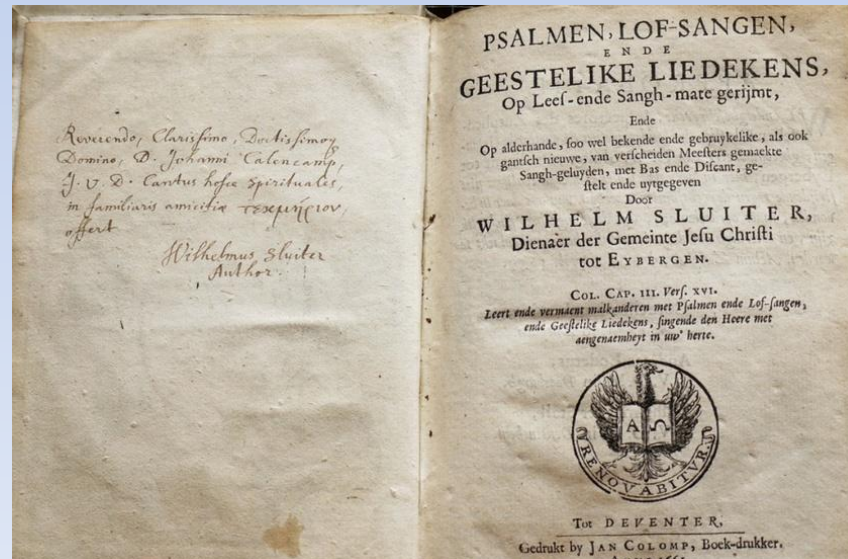
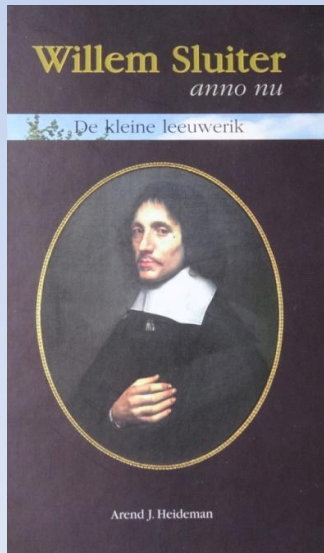
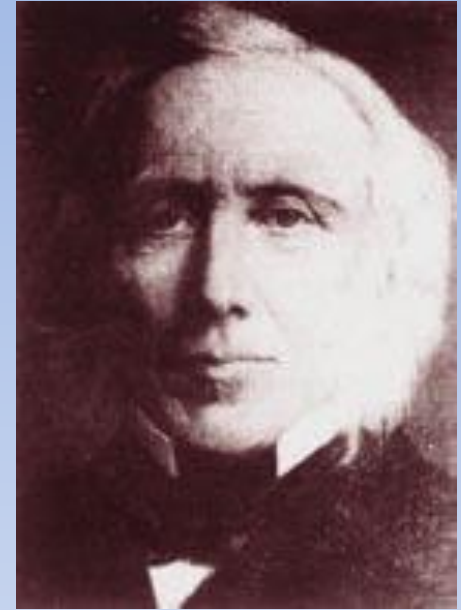
Soorten Liederen in OAB:

- Geestelijke liederen: psalmen, gezangen, opwekkingsliederen (kerk en thuis)
- Sentimenteel / smartlappen (populair)
- Romantisch / Balladen (via school)
- Kermisliederen (via liedblaadjes)
- Soldaten liederen (Franse tijd / Belgische Opstand)
- Dialectliederen

Heuvel en het geestelijke lied

Daar ruist langs de wolken/
E. Gerdes / Home Sweet Home

- Het daghet uyt den oosten / W. Sluiter
Melodie Het daghet in den oosten

Daar ruist langs de wolken

1. Daar ruist langs de wolken een lieflijke
Naam,
Die hemel en aarde verenigt te zaam.
Geen naam is er zoeter en beter voor 't hart,
Hij balsemt de wonden en heel alle smart!
Kent gij, kent gij, die Naam nog niet?
Die Naam draagt mijn Heiland, mijn lust en
mijn lied!

Daar ruist langs de wolken

2. Die Naam is naar waarheid mijn Jezus ook waard,

Want Hij kwam om zalig te maken op aard.

Zo liefhad Hij zondaars, dat Hij voor hen stierf.

Genade bij God door Zijn zoenbloed verwierf.

Kent gij, kent gij die Jezus niet,

Die om ons te redden de hemel verliet?

Daar ruist langs de wolken

3. Eens buigt zich ook alles voor Jezus in 't stof,
En d'engelen zingen voortdurend Zijn lof.
O mochten w'om Jezus verheerlijkt eens staan,
Dan hieven wij juichend de jubeltoon aan:
Jezus, Jezus, Uw naam zij d'eer,
Want Gij zijt der mensen en engelen Heer!

Het daghet uyt den Oosten

1. Het dageet uyt den Oosten,
Het licht schijnt over-al

Laet ons uw licht vertroosten,
O Jesu, hier in 't dal.

2. De Son t'aenschouwen mogen,
Is aengenaem en goed

Door aller menschen oogen,
Het licht is wonder soet.

3. Maer soo gy niet uw stralen,
O Heil-son op ons schiet,

Tot troost in soo veel qualen,
Helpt alle licht ons niet.

Het daghet uyt den Oosten

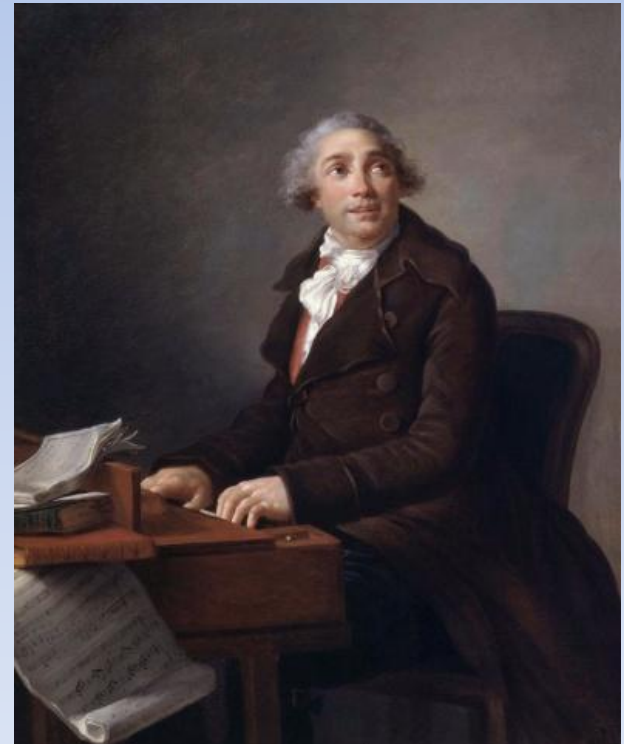
4. Dies licht ons doch van verre,
Van 's Hemels hoogste top:
O hel'dre Morgen-sterre, Ga in ons'herten op.

5. Tot dat wy nae lang toeven.
Eens komen allegaer
Daer Son noch Maen behoeven,
Te schijnen voor en naer.

6. De vreugd-dag komt al naeder,
Wy sullen blinken thans
In 't Rijk van onsen Vader,
Gelijk de Son in glans

Smartlappen / Balladen

- Aan den oever van een snelle vliet
/ aria G.Paisiello (1740-1814)

17. Als de Zwaluw ons verlaat.

Arr. M. SAMEHTINI.

Langzaam en met uitdrukking.

Piano.

Als de zwa - luwons ver - laat, En der bloe - menschoon ver - gaat, Als de
 zoe - le zo - mer - lucht Met den nach - te - gaal ont - vlucht, Vraagt het hart in die - pe
 smart, Vraagt het hart in die - pe smart. Zeg mij duurt uw
 af - - - zijn lang - - - ? Schei - den, o schei - den valt mij zoo
 bang; Schei - - den, o schei - - den, schei - den valt bang!

terughouden. *f* *dezelfde tijdmaat.* 3

D. C.

2.

Als de zwaan naar 't Zuiden spoeit,
 Waar citroen en dadel bloeit;
 Als de zon in 't Westen zinkt,
 't Avondrood nog kwijnend blinkt,
 Vraagt het hart }
 In diepe smart: } (*bis.*)
 Zeg mij, duurt uw afzijn lang?
 Scheiden, o scheiden valt mij zoo bang

3.

Droevig hart, o staak uw klacht,
 U ook wordt eens rust gebracht.
 »Zal mij weer de toekomst biën,
 »Wat ik hier moest sterven zien?
 Vraagt het hart }
 In bange smart. } (*bis.*)
 Ik geloof, ik zie het weer,

'Als de zwaluw ons verlaat'

Beautiful Songs

FRANZ ABT.

Author of: "When the swallows homeward fly," "In the eye abides the heart," "We've tears! Stay with sweet angel," "Who I am near thee," etc. etc.

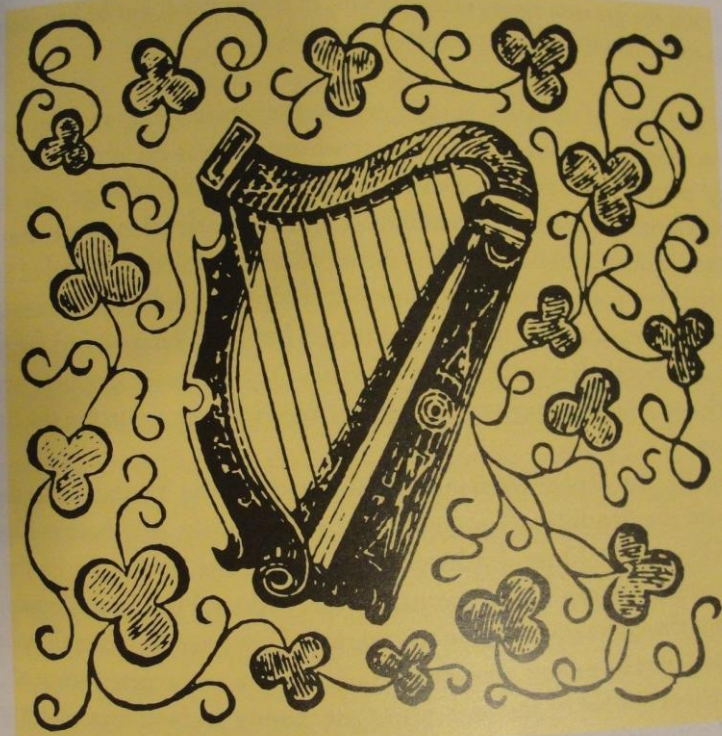
Sweet Angel dream of me. - - - Words by Geo. Cooper
- - - - -
Remember when I'm gone. - - -
Dream of Angels, little one. - - -
Only to meet. - - -

NEW YORK,
Published by T. H. BOND & CO. 217 N. 2ND ST.

‘Nog staat daar een roze te bloeien’

Title-page detail from The Spirit of the Nation, an anthology published by The Nation, 1843.

Aan d'oever van een snellen vliet

1. Aen d'oever van een snellen vliet een treurig meisje zat;

zy weent, zy schreyden van verdriet op 't gras van traenen nat. (2x)

2. Zy werpt de bloemkens die zy zag gestadig in den stroom;

zy riep: 'ach lieven vader, ach! ach, lieven broeder, koom!'

3. Een rykman wandlend langs de vliet bespeurt haer bitter smert,

daer hij het meysken treurig ziet breekt zijn meedogend hert.

Aan d'oever van een snellen vliet

4. Hij sprak tot haer: 'ach lieve meyd, spreek, en weest niet meer stuer,

zegt my waarom gy weent of schreyd, zoo ik kan help ik u.'

5. Zy schreyd en ziet hem troost'loos aen, en sprak: 'ach lieven man,

een arme wees gy hier siet staen, die God wel helpen kan.'

6. 'Ziet gy dat groenen bergjen niet? daer is myn moeders graf;

en aen den oever van dien vliet? daer viel mijn vader af.'

Aan d'oever van een snellen vliet

7. 'Den fellen stroom verwon hem daer, hij worsteld', maer hy zonk;

myn broeder sprong hem achternaer, eylaes, maar hy verdronk.'

8. 'Nu vlugt ik ras het wees-huys uyt, zoo dat het waerheyd is.'

En zoo sprak zy haer klagten uyt met 't hert vol deerenis.

9. 'En wilt niet klagen, liefste kind, uw hert verdient geen pyn:

ik wil uw broeder en uw vriend en ook uw vader zyn.'

Aan d'oever van een snellen vliet

10. Hy nam haer minzaam by de hand en sprak
'myn lieve bruyd:'

en deed daer aen den waterkant haer weeze
kleed'ren uyt.

11. Zy eet en drinkt van spys en drank daer haer
jong hert na tragt,

O goed ryk man, gy hebt veel dank van zoo
een braef gedacht.

Als de zwaluw ons verlaat

Als de zwaluw ons verlaat En der bloemen
schoon vergaat;

Als de zwoele zomerlucht Met den nachtegaal
ontvlucht,

Vraagt het hart in diepe smart, Vraagt het hart
in diepe smart:

Zeg mij duurt uw afscheid lang?

Scheiden, o scheiden valt mij zo bang,

Scheiden, o scheiden, scheiden valt bang.

Nog staat daar een roze te bloeien alleen

1. Nog staat daar een roze te bloeien alleen,
Schoon 't najaar reeds kwam en de zomer
verdween.

Heur lieflijken zustren zijn allen vergaan;

Wat blijft gij, o droeve; Zoo eenzaam daar
staan.

Nog staat daar een roze te bloeien alleen

2. Geen bloem uwer maagschap weerkaatst
meer uw blos;

Geen knop windt zich meer uit de vezeltjes los.

Geen antwoord ontvangt gij, bij 't droeve
gezucht,

Dan het bruisen der stormen, omhoog in de
lucht.

Nog staat daar een roze te bloeien alleen

3. Dan wil ik niet langer nog wakende staan,
Waar al wat mij lief was ter ruste is gegaan.
Alleen zijn, alleen zijn; vraagt dat niet van mij!
Mijn dierbaren slapen.... 'k wil rusten als zij.

Kermisliedereren

- Kolijn een brave boerenzoon

Kolijn, een brave boerenzoon, / Het puikje van de [...]

The image shows a musical score for the song 'Kolijn, een brave boerenzoon'. The score is written in a single system with ten staves. The first staff is the title line. The second staff is the first line of music, with the lyrics 'Ko - lijn, een bra - ve boe - ren - zoon,' below it. The third staff is the second line of music, with the lyrics 'Het puik - je van de dor - pe - lin - gen,' below it. The fourth staff is the third line of music, with the lyrics 'Ar - beid - zaam, wel - ge - maakt en schoon.' below it. The fifth staff is the fourth line of music, with the lyrics 'Dorst naar Li - set - tes hand te din - - gen.' below it. The sixth staff is the fifth line of music, with the lyrics 'Het meis - je, schoon maar een boer - in,' below it. The seventh staff is the sixth line of music, with the lyrics 'Had dik - wijls toch de stad ge - ke - ken,' below it. The eighth staff is the seventh line of music, with the lyrics 'En daar - door was haar hart en zin,' below it. The ninth staff is the eighth line of music, with the lyrics 'Van veld en kud - de af - ge - we - - ken,' below it. The tenth staff is the ninth line of music, with the lyrics 'Van veld en kud - de af - ge - we - - ken.' below it. A small number '1)' is written above the first staff.

1) Er staat maar een rust in de bron.

*Nederlands
Herinneringslied
(1860)*

Soldatenliederen

't Metalen Kruis met d oude
deugd,
Bij handel, rust en vrede!
De Koning schonk ons nieuwe
jeugd
En deelt zijn Ík ons mede:
Aan 't hart, dat voor Oranje slaat
Welks oude liefde niet vergaat,
Past 't wapen uit de schede.

Kolijn, een brave boerenzoon

1. Kolijn, een brave boerenzoon, het puikje van de dorpelingen,

Arbeidzaam, welgemaakt en schoon, dorst naar Lisette's hand te dingen.

Het meisje, schoon ook een boerin, had echter soms de stad bekeken,

En hier-door was haar hart en zin van veld en kudde gansch geweken.

Kolijn, een brave boerenzoon

2. Neen, sprak de fiere, zeker, neen! Geen boer zal ooit mijn hart verwinnen!

Kolijn trad nu gramstorig heen en ging de zachte Fillis minnen.

Nu dorst geen enk'le boer aan haar te denken, noch veel min te vragen.

Zij wachtte dus van jaar tot jaar, daar ook geen stee'man op kwam dagen.

Kolijn, een brave boerenzoon

3. Thans is zij veertig jaren oud; haar schoon
gelaat is gansch bezweken,

En 't meeste dat haar bezig houdt, is, kwaad
van jonge lie'n te spreken

Zij gloeit van spijt en felle smart, als zij Kolijns
geluk hoort roemen,

Daar zij, in 't heimlijk, in haar hart, zich om haar
dwaasheid zelf moet doemen!

Kolijn, een brave boerenzoon

4. Meisjes, die gaarne waart getrouwd! Laat u Lisett' een voorbeeld wezen

Dat ge op geen dwaze hoop vertrouwt, wijl gij dan ook haar lot moogt vrezen!

Als 't u een brave jongen vraagt, laat hem dan ook uw hand verwerven,

Terwijl gij anders ligtlijk waagt, als oude vrijsters nog te sterven.

*Nederlands
Herinneringslied
(1860)*

Soldatenliederen

't Metalen Kruis met d oude
deugd,
Bij handel, rust en vrede!
De Koning schonk ons nieuwe
jeugd
En deelt zijn Ík ons mede:
Aan 't hart, dat voor Oranje slaat
Welks oude liefde niet vergaat,
Past 't wapen uit de schede.

*Cantique de Jean Racine (1864) /
Gabriel Fauré*

Verbe égal au Très-Haut, Notre unique espérance,
*Woord dat Vlees is geworden, de gelijke van de
Allerhoogste,*

Jour éternel de la terre et des cieux, de la paisible
nuit,

*Onze enige hoop, eeuwig Licht op aarde en in de
hemelen,*

Nous rompons le silence, Divin Sauveur, jette sur
nous les yeux,

Wij verbreken de stilte, Heiland, zie ons aan,

Cantique de Jean Racine

Répands sur nous le feu de ta grâce puissante,
Stort op ons de gloed van uw alvermogende genade,

que tout l'enfer fuie au son de ta voix,
*opdat al het helse, al het boze, vlucht bij het geluid
van Uw stem,*

Dissipe le sommeil d'une âme languissante,
Verdrijf de slaap van een ziel die wegkwijnt,

Qui la conduit à l'oubli de tes lois!
Die de geest er toe brengt uw wetten te vergeten!

Cantique de Jean Racine

Ô Christ sois favorable à ce peuple fidèle pour te
bénir maintenant rassemblé,

*O Christus wil goedgunstig zijn jegens dit getrouwe
volk dat, heden bijeengekomen, U prijst*

Reçois les chants qu'il offre, à ta gloire immortelle,
wil de lofzangen aannemen die het U biedt tot
roem van Uw onvergankelijkheid,

et de tes dons qu'il retourne comblé!

*en dat zij terug mogen keren overstelpt met al wat
U geeft !*